

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.08.1992, sp. zn. 2 Cdo 6/92, ECLI:CZ:NS:1992:2.CDO.6.1992.1

Číslo: 28/1993

Právní věta: Rozhodování soudů o bytové náhradě je třeba nyní (po novelizaci občanského zákoníku zákonem č.509/1991 Sb.) považovat také za rozhodování o věci samé a nikoli za rozhodování o lhůtě k plnění. zákona č.40/1964 Sb.(ve znění se změnami a doplňky vyhlášeném pod č.47/1992 Sb.)

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 24.08.1992

Spisová značka: 2 Cdo 6/92

Číslo rozhodnutí: 28

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhradní byt, Náhradní ubytování, Rozhodnutí soudu

Předpisy: 40/1964 Sb. § 705
§ 712 99/1963 Sb. § 160

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Okresní soud v Benešově rozsudkem z 27. 9.1991 uložil odpůrci, aby vyklidil a navrhovateli odevzdal vyklizený byt o 3 pokojích a kuchyni s příslušenstvím ve 4. poschodí domu čp.1270 v B. do 15 dnů poté, co mu bude vykonatelným rozhodnutím příslušného orgánu přidělen náhradní byt, popřípadě poskytnuto náhradní ubytování. Náhradu nákladů řízení účastníkům nepřiznal.

Proti tomuto rozsudku podal odvolání pouze navrhující bytový podnik, a to do části výroku, jímž bylo vyklizení bytu odpůrcem vázáno na přidělení náhradního bytu, popřípadě poskytnutí náhradního ubytování, a do výroku o nákladech řízení.

Krajský soud v Praze usnesením z 31. 1. 1992 rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o lhůtě k plnění změnil tak, že odpůrce je povinen vyklidit byt a vyklizený jej odevzdat navrhovateli nejpozději do jednoho měsíce od doručení tohoto usnesení, a odpůrci uložil, aby zaplatil navrhovateli na nákladech řízení částku 1200 Kčs na účet jeho zástupce. Dále odpůrci uložil, aby zaplatil navrhovateli na nákladech odvolacího řízení částku 130 Kčs, rovněž na účet jeho zástupce (advokáta).

Proti tomuto usnesení podal odpůrce dovolání, které odůvodnil tím, že odvolací soud pochybil při právním posouzení věci, neboť dospěl k nesprávnému závěru, že mezi odpůrcem a uživateli bytu manželé J. nevznikla společná domácnost. Dále odvolací soud pochybil i potud, že i když měnil

rozhodnutí ve věci samé, v rozporu s ustanovením § 223 o. s. ř. rozhodl usnesením místo rozsudkem. Protože závěry soudů obou stupňů o vedení společné domácnosti shora uvedených osob nepovažoval odpůrce za správné, navrhl zrušení rozhodnutí soudů obou stupňů.

Nejvyšší soud České republiky svým rozsudkem zrušil usnesení odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Postup odvolacího soudu, který k projednání odvolání navrhovatele nenařídil jednání a nerozhodl rozsudkem, když rozhodování soudu o bytové náhradě považoval pouze za rozhodování o lhůtě k plnění a nikoli za rozhodování o věci samé, nelze již za současné právní úpravy považovat za správný.

Podle právní úpravy platné do 31.12.1991 rozhodovaly soudy o bytové náhradě tak, že vyklizení bytu občanem vázaly na přidělení náhradního bytu nebo poskytnutí náhradního ubytování vykonatelným rozhodnutím příslušného orgánu obce (dříve národního výboru). O tom, zda v konkrétním případě bude občanovi přidělen náhradní byt nebo poskytnuto náhradní ubytování, rozhodovaly orgány obce ve správním řízení. Správní orgán určoval druh bytové náhrady a teprve poté, kdy se rozhodnutí správního orgánu stalo vykonatelným, se stal vykonatelným také rozsudek soudu.

Podle současné právní úpravy, po přijetí novely občanského zákoníku, provedené zákonem č. 509/1991 Sb., a po zrušení zákona o hospodaření s byty, již o přidělení bytové náhrady nerozhodují orgány obce. O tom, zda v dané věci při vyklizení přichází v úvahu zajištění bytové náhrady a jakého druhu, popřípadě zda není třeba zajišťovat bytovou náhradu, rozhoduje soud v řízení podle části třetí, případně části čtvrté občanského soudního řádu 2) , a to rozsudkem. Konkrétní druh bytové náhrady je upraven hmotným právem, a to příslušným ustanovením občanského zákoníku 3) . Rozhodnutí soudu v části týkající se bytové náhrady je třeba za tohoto stavu považovat za rozhodnutí o věci samé, a nikoli, jak tomu bylo za dřívější právní úpravy, pouze za stanovení lhůty k plnění.

Za lhůtu k plnění - lhůtu k vyklizení bytu - je tedy třeba považovat se zřetelem k odlišné hmotněprávní úpravě pouze časový úsek (např. 15 dnů od zajištění bytové náhrady), po jehož uplynutí je odpůrce povinen byt vyklidit ve smyslu ustanovení § 160 odst. 3 o. s. ř. (ve znění novely provedené zákonem č. 519/1991 Sb.).

Obdobně je tomu v případech, kdy soud s poukazem na ustanovení § 3 o. z. odpírá navrhovateli právo na soudní rozhodnutí, jímž by bylo odpůrci uloženo vyklidit byt ve lhůtě počítané od právní moci rozhodnutí, a váže tuto povinnost odpůrce na zajištění náhradního bytu nebo náhradního ubytování.

Se zřetelem k výše uvedenému, jestliže navrhovatel napadl odvoláním rozsudek soudu prvního stupně jen ve výroku o bytové náhradě a odpůrce výrok rozsudku o povinnosti byt vyklidit odvoláním nenapadl, bylo třeba po účinnosti zákona č. 509/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský zákoník (zákon č. 40/1964 Sb.), tj. po 1. 1. 1992, považovat toto odvolání za odvolání sice jen do části rozsudku, avšak ve věci samé, nikoli jen ohledně určení lhůty k plnění.

Povinností odvolacího soudu bylo proto nařít k projednání odvolání navrhovatele jednání podle ustanovení § 214 odst. 1 o. s. ř. a rozhodnout ve smyslu ustanovení § 223 o. s. ř. rozsudkem. Jestliže odvolací soud rozhodl bez jednání, došlo v řízení k vadě uvedené v ustanovení § 237 písm. f) o. s. ř., k níž dovolací soud přihlíží bez návrhu, je-li dovolání podáno včas osobou oprávněnou, a to i tehdy, není-li tento důvod v dovolání uplatněn (§ 242 odst. 2, věta druhá, o. s. ř.). Dovolací soud proto napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b o. s. ř.), v němž odvolací soud po jednání znovu posoudí důvodnost odvolání podaného navrhovatele proti výroku o bytové náhradě.

Povinnost vyklidit byt odpůrcem z toho důvodu, že na něho nepřešlo právo užívání bytu ve smyslu ustanovení § 179 odst. 1, věta druhá, o. z. ve znění před novelou (provedenou zákonem č. 509/1991 Sb.) byla stanovena rozsudkem soudu prvního stupně. Tento výrok rozsudku, jak bylo shora uvedeno, nebyl žádným z účastníků řízení opravným prostředkem napaden; nabyl proto právní moci ještě před 1. 1. 1992 a odvolací soud se jím správně nezabýval a nepřezkoumával jej. Okolnostmi, za nichž se odpůrce do sporného bytu nastěhoval a užíval jej, se odvolací soud zabýval pouze v souvislosti s bytovou náhradou. Zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně podle ustanovení § 243b odst. 2, věty druhé, o. s. ř. (jak dovolatel požadoval) nepřicházelo vzhledem ke shora uvedenému v úvahu.

V novém rozhodnutí rozhodne odvolací soud znovu i o nákladech původního řízení (§ 243d odst. 1 o. s. ř.), tedy i o nákladech dovolacího řízení.

Poznámky pod čarou:

1) zákona č. 40/1964 Sb. (ve znění se změnami a doplňky vyhlášeném pod č. 47/1992 Sb.)

2) Viz jeho znění se změnami a doplňky vyhlášené pod č. 501/1992 Sb. a dále ve znění zákona č. 24/1993 Sb.

3) Viz jeho znění se změnami a doplňky vyhlášené pod č. 47/1992 Sb.